

Kalaaliussuseq fra Aappilattoq til San José

– grønlandskhed oplevet igennem internettet

Af Neil Blair Christensen

Introduktion

En for mange velkendt række af ca. 30 læserbreve fra 1911 til 1920 i aviserne Atuagagliutit og Avangnâmiok debaterede den grønlandske identitet, *kalaaliussuseq*. Diskussionen var mere eller mindre delt mellem de som mente, at en rigtig grønlander var en fanger, og de som fandt den erhvervsmæssige status underordnet – at det derimod var brugen af grønlandsk sprog, der definerede en grønlander. Det var det kun folk i og omkring redaktionernes hjemsteder, Nuuk og Qeqertarsuaq, som månedligt havde mulighed for at læse og svare på læserbrevene. Folk i det resterende Grønland måtte vente på deres årlige forsyning af aviser, og op til to år med at læse deres egne svar.

Trods den begrænsede kommunikation blandt folk i Grønland, som avismediet dengang tillod, sammenlignet med nu, medvirkede den stigende kontakt på tværs af lokaliteterne til en stigende bevidstgørelse af grønlandsk identitet. Dengang, som nu, definerede folk sig selv ud fra deres kontakt med hinanden og andre. Hvem de andre var og hvad

de stod for, havde direkte indflydelse på udformingen eller rettere forhandlingen af grønlandsk identitet.

I dag, 80-90 år senere, er det muligt for grønlandere med adgang til internettet at udveksle informationer i globale netværk, der overskrider grønlands fysiske og sociale grænser i hidtil uset målestok¹. Den stigende brug af internettet i Grønland medfører en internationalisering af grønlandsk identitet. Ikke blot i udbredelsen af dens lokale og personlige facetter i et globaliseret forum, men også i optaget af mennesker, der forholder sig til og derved hjælper med til at forhandle grønlandsk identitet. Denne globalisering, eller rettere internationalisering siden få mennesker globalt set har internetadgang, er dog ikke ens-

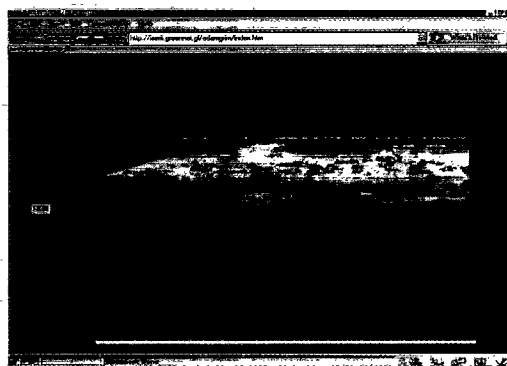
Neil Blair Christensen, f. 1971. cand.mag. i eskimologi. Forbereder et Ph.D.-projekt om computer-medieret fjernundervisning i Grønland. Har beskæftiget sig med identitet, kultur, fjernundervisning og internet. Udgiver senere i år bogen *Inuit in Cyberspace: Embedding Offline Identity and Culture Online*.

betydende med at grønlandskhed nødvendigvis mister betydning.

Tværtimod, som denne artikel vil vise, er identifikation af grønlandskhed ganske levende på den del af internettet, der kendes som web – vor tids digitale udvidelse af det sociale landskab. De grønlandske web- eller hjemmesider henvender sig ofte til et grønlandsk-, dansk- og engelsksproget publikum. Derfor er det ganske tydeligt at forhandlingen eller identifikationen af grønlandskhed er internationaliseret i dette medie. Men hvor internationalisering antyder en national eller på anden måde *singular* definition af grønlandskhed, så er grønlandskhed(er) på internettet ofte ganske situationelt og personligt definerede. Hjemmesiderne afspejler noget af den dynamik hvormed grønlandske identiteter forhandles fra det personlige, over det lokale, kulturelle og nationale til det internationale niveau. De primære værktøjer på hjemmesider til at forhandle denne grønlandskhed på hjemmesider er oftest de samme: brug af fotografier, gæstebøger, tekst, samt links til andre grønlandske hjemmesider.

Welcome to Aappilattoq

Jeg starter på Familien Grims hjemmeside, hvor man som besøgende bydes velkommen på engelsk, dansk og grønlandsk. Baggrunden på hovedsiden er mørk, hvorfor fotografiet, der ledsager velkomstteksten, får motivet af den snedækkede bygd til at dominere førstehåndsindtrykket. Billedteksten angiver at billedet er taget i maj måned. Det er egentligt et ganske almindeligt foto af bygden, men ikke desto mindre har det

Adskillige fotografier på familien Grims hjemmeside udtrykker lokal identitet og tilhørsforhold. I lighed med mange andre grønlandske hjemmesider henviser disse fotografier til forskelle og ligheder med de besøgendes egne omgivelser. Samtidigt udtrykker de grønlandskhed – tilknytningen til en særegen natur.

en øjeblikkeligt lokaliserende effekt, hvis man som besøgende åbner siden. Det manifesterer den fysiske afstand mellem læser og forfatter. Disse kan måske sidde tusinder af kilometer fra hinanden, som jeg i København, hvor omgivelserne er ganske anderledes. Omvendt kan de også befinde sig i Upernavik ganske tæt på, men den lokaliserende effekt er overordnet den samme: *Her er vi, hvor er I?*

Billedet udtrykker noget lokalt på globalt niveau; konkretiserer indholdet af noget stort, og viser ganske ukompliceret at grønlandskhed, ud af en lang række andre markører i sidernes indhold, knytter sig til naturen. På en og samme tid udtrykker sidernes indhold familien Grims samhørighed med Aappilattoq og en tilknytning til et socialt landskab, der om end ikke er globalt så er internationalt. Ikke mindst den engelske tekst på siderne viser at forhandlingen af grønlandskhed ikke kun defineres blandt grønlændere, men også defineres

udfra kontakten til et internationalt publikum.

For personer udenfor Grønland opleves grønlandskheden givetvis mere personlig eller lokal end den ellers ville blive oplevet via den normale nyheds- og kulturformidling. Ideen om en homogen grønlandsk identitet fragmenteres i et øjeblik, for blot at blive styrket med ganske konkret indhold i næste øjeblik. Grønlandske hjemmesider udmærker sig ofte ved at indskrive sig i større sociale netværk. En personlig hjemmeside er derfor ofte præget af personens/familiens tilknytning til noget nationalt, historisk, lokalt, slægtsmæssigt, eller andet socialt netværk indenfor Grønland. Siderne refererer til forskellige rammer af grønlandskhed, og kan derfor opleves ganske detaljerede og forskellige. Den kulturelle eller nationale identitet får her et lokalt og/eller personligt præg.

Fotografierne på Grims hjemmeside, der alle er taget i Upernavik kommune, manifesterer fysisk afstand, og kæder grønlandskhed sammen med lokal natur, socialt fællesskab, afstand og derved forskellighed fra andre. Denne relation afspejles også i størstedelen af sidernes tekst, der fortrinsvis omhandler Aappilattoq samt forfatteren til hjemmesiden.

Hans egen hjemmeside repræsenterer en del af den verden, som han identificerer sig med. Den afspejler rammerne for hans identitet: sociale såvel som fysiske og kulturelle. Han giver de besøgende mulighed for et kig ind i denne selvskabte spejling, der indeholder informationer om familien, naturen, barne-dåben, det politiske liv, det lokale vejr,

bygdens historie, links til andre grønlandske hjemmesider m.m.

De andre sider

Til venstre på hovedsiden finder man som besøgende en menu, der forbinder de underliggende sider til hovedsiden. Emnerne er fortrinsvis lokalt orienterede. De to øverste kategorier indeholder 36 fotografier fra Upernavik og Aappilattoq. Dertil kommer to kort, der illustrerer Upernavik kommunes beliggenhed i Grønland, samt Aappilattoqs beliggenhed i kommunen. I menuens tredje emne kan man som besøgende se en række fotografier af familien og deres hus. Besøgende er ikke i tvivl om at denne hjemmeside benytter en række symboler, der identificerer forfatterens grønlandskhed.

Vil man vide noget mere om forfatteren til hjemmesiden, kan der klikkes ind på *interesser*. Her får man på dansk og grønlandsk lidt at vide om Adam Grim, der forfatter hjemmesiden: hans arbejde som sætteskipper, samt politiske engagement i Siumut som gruppeformand. Fra denne side kan den besøgende klikke sig videre til andre politiske sammenslutninger såsom Atassut, Siumut, Inuit Ataqatigiit, Kattusseqatigiit og Socialdemokratiet i Danmark.

I år er det 150 år siden at KGH oprettede butik og lager i bygden. En speciel side beretter om historien bag, og fremviser programmet for de lokale festligheder i forbindelse med året. Jubilæet fejres sammen med Arctic Winter Games, hvorfra der er fotografier af begivenheden rundt om i kommunen. Blandt de tilbageblevne emner på menuen findes

der links til vejrudsigter for Grønland, hvor der på denne dag er -5°C i Upernavik. Et par nyhedssider, der tager sig af det lokale stof, indeholder fotos fra prisuddelingen i konkurrencen om forslag til Aappilattoqs bygdevåben; anløbet af årets første skib Pajuttaat; en barnefødselsdag m.m. Dertil findes der en side med tilbud fra A.G. Kiosk på snescooter tilbehør, og en side med udvalgte links til andre hjemmesider. Jeg vender tilbage til siden med links senere.

Gæstebogen

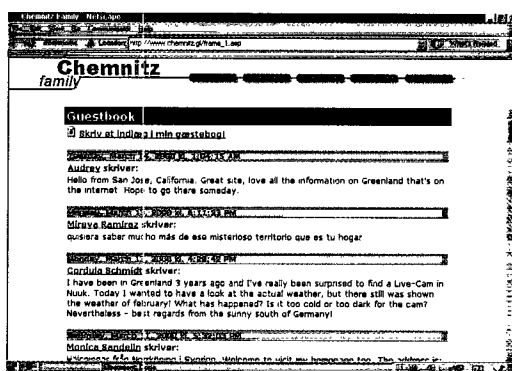
De fleste personlige hjemmesider fra Grønland indeholder en gæstebog, hvor de besøgende kan efterlade beskeder til hinanden og til web masteren. Den offentlige natur af disse tekstbaserede sider bevirker at indlæggene ikke kun henvender sig til forfatterne af siderne, men også til andre besøgende. Gæstebøgerne er derfor vigtige redskaber for udtrykket af samhørighed og identitet. Her markeres forskellige eller fælles sociale, nationale, lokale, kulturelle og personlige grænser.

Nederst på hver af familien Grims side kan man som besøgende finde et ikon, der henviser til gæstebogen, som indtil denne dag indeholder 24 indlæg. Næsten alle er skrevet på grønlandsk, pånær tre danske, hvoraf Adam selv har skrevet de to. Adams egne indlæg udtrykker hans glæde over hjemmesidens udvikling, og inkluderer personlige hilsener til hans gæster. En del af gæsterne kender Adam personligt, andre gør ikke, men indlæggene er generelt skrevet i en afslappet og venskabelig tone. Her har

gæsterne mulighed for at udtrykke og opleve social integritet og samhørighed.

En del af de besøgende efterlader ikke blot deres e-mail adresse i gæstebogen, men også adresserne på deres egne hjemmesider. Ved at følge disse henvisninger finder jeg, at nogle af de besøgende selv henviser til familien Grims side fra deres egne hjemmesider. Adam har i nogle tilfælde også selv lagt beskeder i deres gæstebøger, og fra sin egen side linker han selv til nogle af dem. En hjemmesideadresse indført i Grims gæstebog stammer f.eks. fra en person i Upernavik. Begge personer linker til hinandens hjemmesider og lægger beskeder i hinandens gæstebøger. Denne slags gensidighed bidrager til følelsen af samhørighed, både overfor de som er en del af denne, og de som ikke er.

Det moderate antal indlæg i Adams gæstebog gør det til en overskuelig opgave at undersøge flere skiftende relationer mellem adskillige brugere på forskellige hjemmesider. Inden længe har jeg bevæget mig rundt på en håndfuld forskellige hjemmesider og fundet en del gensidige links og hilsener. De skiftende fællesskaber, der kan aflæses i gæstebøger og i de enkelte hjemmesiders sektioner med links, afdækker hele tiden nye relationer mellem forfattere til og brugere af grønlandske hjemmesider. Som besøgende får man derfor muligheden for at rejse rundt i et lille univers af grønlandskhed, blot man finder een side at starte på. På denne måde kan man som besøgende bevæge sig rundt mellem skiftende identifikationsmønstre, der udviser grønlandskhed, hvad end det drejer sig om personlig, lokal eller natio-

Et fællestræk for mange indlæg i gæstebøger er gæsternes skiftende markering af personlig, lokal, kulturel og national identitet. I gæstebogen på familien Chemnitz hjemmesiden kommer nogle af de besøgende fra USA, Tyskland, Venezuela, Island, Danmark, Columbia, Sverige, England, Argentina, Holland, Japan, Østrig, Australien, Mexico og Grønland. Øverst en hilsen fra Audrey i San José.

nal identitet. En del af grønlandskheden optræder ganske enkelt ved at linke til andre grønlandske hjemmesider.

Den digitale rejse

Den række af tekst, grafik og fotografier som læseren klikker sig igennem fra hjemmeside til hjemmeside kendes også under navnet hypertext. Når personer bevæger sig rundt i hypertext kan de føle at indholdet hænger sammen eller ej. Des mere sammenhængende springene fra hjemmeside til hjemmeside bliver, des mere fornemmer man som besøgende at man bevæger sig rundt i et rum af grønlandskhed. Uden disse links mister hjemmesiderne, og dermed deres web mastere, noget af den samhörighed med andre grønlandere, der kendetegner grønlandskhed. Links kan således bruges til at udtrykke grønlandsk samhörighed.

Udvalget af links på Grims hjemme-

side er opdelt i 4 kategorier: grønlandske, danske, færøske og andre. Den grønlandske sektion er den eneste, der rummer links til andre personlige hjemmesider. Derudover har den henvisninger til Hjemmestyret, nogle grønlandske web portaler, firmaer og servicesider. De andre sektioner rummer alt lige fra kongehuset, over en færøsk bådfabrikant til N.A.S.A. Kombinationen af kategorier og links hjælper bl.a. til med at sætte grønlandskhed i relief og centrum

Hyperteksten i og omkring familien Grims hjemmeside udtrykker en formodning om at publikummet kan være internationalt, men i realiteten synes de primære brugere at være grønlandere bedømt ud fra gæstebogen. Alligevel kan hypertekstens generelle emne hurtigt ændre sig. På et enkelt eller to klik kan læseren f.eks. bevæge sig til så vidt forskellige steder som ICCs canadiske hjemmeside eller Danmarks Meteorologiske Institut. For den grønlandsfokuserede læser foreligger der muligheden at bevæge sig ind i et kompliceret net af grønlandske hjemmesider, der på den ene eller anden måde udgør et grønlandsk fællesskab på internettet. Ikke et fællesskab, der er rent internetbaseret, men et fællesskab der tager sit udgangspunkt i et større grønlandsk fællesskab udenfor internettet – lokalt som nationalt.

På tre klik med musen har jeg således bevæget mig fra familien Grims hjemmeside i Aappilattoq til hjemmesiden for familien Chemnitz i Nuuk. Den er på engelsk og har et stort internationalt publikum – henved 40.000 besøgende i 1999. Ikke mindst er familiens web cam, der dagligt tager et udendørsbillede og

viser det på hjemmesiden, et trækplaster for en stor del af de internationale besøgende. Pludselig er hypertexten ændret, men fokus er stadig på grønlandske værdier. Her ender denne artikels hypertext i gæstebogen med en hilsen fra Audrey i San Jose, Californien, der håber selv at komme til Grønland, og glæder sig over al den tilgængelige information om Grønland på internettet.

Internet i Grønland

Siden internettet introduceredes i Grønland af TELE Greenland i 1996 er brugen af det vokset støt. Antallet af grønlandske hjemmesider er svært at bestemme, men sider under *Top-Level-Domain* navnet .gl er 250-300. Dertil kommer et ukendt antal hjemmesider hos netbyer som geocities, msn, yahoo osv. Selskabet, der har monopol på al telekommunikation i Grønland, tilbyder internetadgang til forskellige minuttakster – afhængigt af opkoblingsmetode og tidspunktet. Det overvejes om minuttaksterne skal erstattes af takster på overførsel af datamængde, men det er uklart hvorvidt det vil komme for brugerne til gode. Priserne er faldet de seneste år, men det er stadig forholdsvis dyrt at bruge internettet i Grønland.

Landsstyrets IT-arbejdsgruppe fastslog allerede i 1996 behovet for universel adgang til internettet som en forudsætning for produktion af tilpas mængder grønlandsk information. Samtidigt slog arbejdsgruppen også fast, at adgangsmulighederne afhænger af den enkelte brugers økonomi. Fire år senere, i IT-rådets strategioplæg, gentages forholdet mellem adgang og indhold, men det un-

derstreges, at det er vigtigere at sikre indhold på internettet fremfor adgang. Rådet konkluderer at der er alt for lidt indhold, og at adgangen er for dyr. De foreslår til at starte med oprettelsen af en Web portal *Kiffaq* med grønlandske links, der sikrer borgerne bedre overblik over grønlandsk service og information på internettet.

Myten der blev en saga blot

Skeptikere og fortalere fostrede igennem 1980'erne og 90'erne myten om at identitet og kultur enten ville lide under, eller blomstre på internettet. De fokuserede på eksistensen af identiteter og kulturer, der var afhængige af internettet for at bestå, men samtidigt uafhængige af livets begrænsninger udenfor internettet. Den futuristiske myte fik energi fra det velkendte spændingsfelt mellem kultur og teknologi – menneske og maskine. En relation der for nogle var ensbetydende med fremmedgørelse, kulturelt forfald og global ensretning. For andre ensbetydende med en global samhörighed af revolutionære dimensioner, der ville udvaske nationale, etniske, religiøse, geografiske, sociale og sproglige grænser. Nuvel, alt dette diskuteredes med udgangspunkt i en tid, hvor internettets brugere udgjorde en forholdsvis homogen gruppe af hvide amerikanske mænd i alderen 25-40. Alt sammen i en tid da internettet var tekst-baseret uden storstilet brug af fotografier, symboler og hjemmesider.

Globalisering/ Internationalisering af lokal identitet

Meget er forandret siden da. Som hørt i

en visionær reklame for et fransk telefonselskab, så er verden blevet mindre, men forskellene er blevet større. Grønlandske hjemmesider, præcis som dem af familierne Grim og Chemnitz, illustrerer denne eksponering af lokale forskelle og ligheder på globalt/internationalt niveau. Med billeder, tekst og koordination af links illustreres mange af grænserne, der fortsat vedligeholdes af fællesskaberne i Grønland. Nu er grønlandsk identitet ikke længere noget, der debateres i 30 læserbreve over en næsten 10-årig periode, men noget der tages stilling til hvert minut, døgnet rundt af en stadigt voksende mængde mennesker verden over.

Den stigende kommunikationen mellem grønlandere i Grønland, der gradvist fæstnede tanken om en fælles national identitet, har nået det punkt hvor grønlandsk identitet i stigende grad reflekteres internationalt. Samtidigt er vigtigheden af lokale identiteter bevaret. Med fare for at gøre tingene sort og hvide, er det plausibelt at internationaliseringen over internettet styrker grønlandsk identitet – lokalt, nationalt og internationalt. Der finder en bevidstgørelse af grønlandske værdier sted til et publikum, der ofte ikke har de store muligheder for at danne sig andre indtryk om Grønland end det om sæler, isbjørne, isbjerge, ekspeditioner og hundeslæder. Emner der i forvejen så rigeligt overeksponeres i folks bevidstheder af udenlandske medier.

I mange henseender synes brugen af internettet at retouchere grænserne for nutidig grønlandskhed til et større publikum. Altså en potentiel styrkelse af grønlandske værdier og identitet. Mens grønlandere i det tidlige 20. århundrede

oplevede en stigende national vækkelse, tyder det på at grønlandere i starten af det 21. århundrede gennemlever en international vækkelse. I mellemtiden har præmisserne for, og indholdet af, grønlandsk identitet forandret sig mærkbart. Den sociale scene hvor identitet forhandles og manifesteres er blevet større med plads til flere aktører. Denne udvidelse medfører, at grønlandere kan drukne i mængden, men også at grønlandere kan påtage sig hovedroller, hvor de udtrykker sig selv. Styrkeforholdet er ikke absolut, men rekursivt: hvor grønlandere har mulighed for at udtrykke sig globalt, har andre modsat mulighed på at udtrykke sig lokalt i Grønland. Indtil videre er grønlandskhed velrepræsenteret; i et dynamisk, direkte og personligt netværk med mulighed for øget selvrepræsentation blandt de med adgang.

Litteratur

- Berthelsen, Christian: Det at være Grønlander. Tidsskriftet Grønland 4: 117-121. 1976.
 Christensen, Neil Blair: Inuit in Cyberspace: Embedding Offline Identity and Culture Online. Speciale, Københavns Universitet. 1999.
 Grønlands IT-Råd: Vi bygger en nation – Grønlands muligheder i Internet-samfundet. Forslag til en national IT-strategi. 2000.
 Thomsen, Hanne: Ægte grønlandere og nye grønlandere. Den Jyske Historiker Nr. 81: 21-55. 1998.

Web

- Arctic Cyber Anthropology
<http://home.worldonline.dk/~nbc/>
 Chemnitz Family
<http://www.chemnitz.gl/>
 Familien Grims Hjemmeside
<http://iserit.greenet.gl/adamgrim/>

Note

1. Samlet antal brugere anslås på verdensplan til at være ca. 275 millioner [<http://www.nua.com>]